

Barcelona 22 de Febrer de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2346 15 cèntims — Atrassats, 30

A VUIT SOTA ZERO

—I doncs, *Micalitu*, on vas vestit d'istiu amb aquest fred?
—Noi, és l'única manera de cridar l'atenció, fent bogeries!

PIANOS ELÉCTRICS

Ultim model per a
BARS, SOCIETATS, BALLS, ETC., ETC.

88 NOTES - CENTRADOR AUTOMATIC

per a tota mena de ROTLLOS de qualsevol MARCA

7.000 pessetes

En els aparadors de la casa **R. MARISTANY**, Plaça Catalunya, 18,

poden veure's funcionar contínuament tots els dies de 5 a 8

BICICLETES
Motos
Accesoris i Sports
SANROMA
Balmes, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

∴ PENELLONS ∴

EL MILLOR REMEI:

TOPIO GILKENS

Preu del remei: 1'25. En venda: Segalá, Rambla de les Flors, 14 y Farmacies

Soler i Torra Germans
BANQUERS

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

Compra i venda de valors - Ordres de Borsa
Canvi de monedes

Girs sobre l'estranger - Comptes corrents

Admetem dipòsits de valors en custòdia
Facilitem OR per a pagaments a DUANES

NOTA IMPORTANT: Revisem curosament les amortitzacions

TEATRE NOVETATS
CARNAVAL AURIGEMMA

Distingits balls de disfresses. Tercer de la sèrie

PER DEMÀ DISSABTE 23 DE FEBRER

Ball Blau

per al Dijous Gras per la tarda

GRAN CERTAMEN INFANTIL DE TRAJOS

i per la nit el renombrat i luxós

GRAN BALL PARÉ et TRAVESTI

Localitats, Carrer Ferràn, 53

PERE SIMON
SUCCESSOR OF
RAMON MARTI

CASA ESTABLERTA EN 1890

Carme, 51, botiga

EL REGULADOR

Telèfon A 62

BARCELONA

HERNIATS (TRENCA TS)

Voleu curar-vos les hèrniats? Voleu evitar el seu desenrotlló? Voleu prevenir-vos dels seus perills? Voleu anar còmodes? Amb els braguers que fabrica l'especialista PERE SIMON obtindreu totes aquestes aventatges.

Hi ha braguers de 5, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 i 50 pessetes un. Falxes higièniques per a evitar l'abort i dilatació del ventre. Braguers per a la curació radical de les criatures. Objectes de goma per a la higiene en general. Cotons i gasses per a la curació de ferides segons el Dr. LISTER

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

EL LLIMAQUISME

Liràbem el treballs del Metropolità a la Plaça de Catalunya. Havia plogut i tot era ple de fang, els treballadors apareixien plens de fang, els cavalls sortien del redós de fusta plens de fang, i les màquines bracejaven plenes de fang. Un amic que ens acompanyava, digué la paraula justa: —Aquestes Companyies, semblen llimacs.

Llimac la Companyia de Tramvies, llimac la del *Metro*, llimac la del Foment d'Obres i Construccions, llimac la del Gas, i la d'Electricitat, i la d'Aigües. Totes viuen en el fang, remouen el fang, juguen amb el fang, es nodreixen del fang, i van deixant un rastre de fang per tota la ciutat. Que s'adoba una línia de tramvies? L'adob no és possible sense remoure terra. Que s'espatlla una canyeria d'aigües? An aquí el fang és ineludible, però s'espatlla una canyeria de gas i com si el gas fos aigua, la terra esdevé brutícia. Que es procedeix a l'adoquinat d'un carrer? Doncs terra estesa i mullader a sobre, i quan amb la construcció del *Metro* ens creïem lliurar-nos de les pastositats terrenes, perquè el fang aniria per dins, els pous estesos per tota la ciutat ragen fang i més fang, com si Barcelona tingués un subsòl podrit i la Companyia del *Metro* anés esprimint la seva purulència.

Es clar que qui no vulgui pols que no vagi a l'era, i que per a que les canyeres existeixin, i hi hagi tramvies i s'obri un Metropolità, es fa precís foradar la terra i obrir-la en canal i ratllar-la i aturmentar-la, però és que la terra es pot extreure i portar-la a fora, i estendre-la amb mirament, o anant fent via, o adoquinats, o foradades, poc a poc, tractant el pis amb modos i a la ciutat amb respecte. Doncs, en lloc d'un treball mesurat i en sec, es fa un treball furiós i humit, i an allà on hi ha terra hi ha fang, i no un dia en un lloc, i un altre en un altre lloc, sinó tot a l'hora, a la Gran Via, a les Rambles, a la Plaça de Catalunya, a les Rondes.

Tenim el fang integral, el fang tradició, el fang de la santa insistència. Les Companyies que el creen

i el sostenen, podrien treballar en sec, o deixar en pau a la terra, però, fatalment, obeint a la seva tendència al llimaquisme, han de remoure terres, i quan ja les han remogudes, o plou, o treuen aigua, o s'escapa de les canyeres, hi apareix el fang. Així el problema de les aigües de Barcelona, es complica per les Companyies fangadores. No hi ha prou aigua per a les clavegueres, ni per al rec públic, ni per a les necessitats domèstiques, però en sobra per a la terra remoguda. On una Companyia de serveis públics treballa, surt l'aigua molesta, l'aigua fangosa, l'aigua que espatlla carrers i embruta roba. Es l'aigua anti-franciscana, l'aigua enemiga, que mai serà l'aigua germana, estimada pels homes i beneïda pel Déu dels creients.

Si fóssim regidors, encara que ho fóssim governatius, ordenariem la supressió del llimaquisme, fent que les companyies treballessin i netegessin la terra en sec, com la roba les tintoreries.

PARADOX

A prova

Es parla d'una altra renovació del Municipi. Sortirien els vocals associats, essent anomenats els seus substituïts per Reial Ordre. De manera que, al menys, quaranta regidors estan en capella.

Pobres regidors governatius! Van fent entre mig d'indiferències i de bromes, sense que ningú agraeixi el seu sacrifici. Van fent, sempre amb l'ail al cor, pensant que qualsevol dia vindrà la *Gaceta* a decapitar-los. Quan temps a venir els hi demanin els anys que tenen, respondran com aquell pobre senyor que descomptava l'any de la República:

—Tinc quaranta u anys, però en tinc, en realitat, quaranta, perquè l'any que vaig ésser regidor, allò no era viure.

Els no es fan càrrec de que són regidors a prova. Els varen pendre pensant que servirien, i com que no han servit, els despatxen. Anomenaran d'altres, i si tampoc serveixen, també els despatxaran. Un empleat municipal, va dient:

—Els regidors actuals són com els melons, solament que el procediment de prova va millor amb els melons que amb els regidors. Els melons a tast desseguida se sap si són bons o dolents. Qüestió de minuts. Amb els regidors a prova, es triga mesos a saber-se si van bé o malament.

En Ton i la "Tronca"

(UN DRAMA MIG IRRACIONAL)

Aquella mula i ell eren dos enemics irreconciliables; tal vegada al rebre drap a totes hores aquella bestiola seca i apergaminada, no podia veure ni de lluny a son manador.

En canvi En Ton, així que la veia, el primer «Déu-te-guard» era donar-li al mig de l'ossamenta d'aquella carcanada un desviall de trallades, impròpies d'un home amb gotims de sentiment; i és clar, la mula s'encabridava i llençava uns renecs (en forma de bramades) que fins feien esgarrifar els pals que aguanten els filferros dels tramvies elèctrics.

La «Tronca»—nom de la bèstia—per a caminar dotze passes, necessitava mitja horeta per lo menys, no perquè la mula no en tingués ganes de caminar, que la pobra bé's esforçava, mes, com que anava po-

brenca de menjar i de dormir, clar que el cos de la bèstia era com un rellotge que a manca de corda acaba per no senyalar i entossudir-se.

I més, per afegidura, la mula havia d'arriar un carro que era fet de trossots de fustot, jo crec que constituïa la capsa portes desballestades, que fent-hi engalç s'arreglaren i se'n feu un carro per a transportar-hi rampoines asqueroses i escombraries recollides en mig de places.

*
**

En Ton, amb son palot, anava recollint lo abandonat a la via; com que a cada dotzena de passes hi havia un montall d'escombraries, ell xiulava per a que la bèstia s'aturés, a fi de no haver de tragar la carrega gaire estona, més la «Tronca», potser ja vella de viure i cansada de sentir-hi i de no menjar, tant era sentir el xiulet com trotar avall... avall... amb aquell pas gansoner, però que no donava temps an

el xicot a que fes les carregades amb facilitat. I an aquí venia el trenca-ment ferm d'amistats entre home i bèstia; empipat el recollidare agafava la vara i, patim! per aquí, patam! per allà, vinga baldejar a l'esquelet de bèstia, que sols removia el cap amb prova de dolor profund, aixecava el morro i de reullada es mirava amb ira an el xicot com se'n anava, deixant que de llur boca hi desboqués un granadall de renecs i de malediccions.

I la mula, amb pensament d'irracional, exclamava bo-i parant-se:
—Per què sóc tan vella i no em moro!...

*
**

La quadra era fosca com un celler sota terra. La mula, En Ton la posava al cap d'avall d'aquell burdell i ell s'ajaçava al cap damunt, arràn d'un feix de palla de blat de moro. Mai passà res. Mes tal vegada, la mula, pensant fer-ne una de les seves i desitjosa de que es parlés d'ella des de les columnes dels diaris, devia sospitar que a no gaires passes d'allí hi geia el que la maltractava i crudelment la punyia, i degué pensar que una hora o altra havia de pendre's venjança i cregué retornar agravis contra agravis.

La bèstia poc a poc anà avall, degué sentir la roncamenta del bordegàs. Aquell, esdesnegat de son i mandra, no accelerà res absolutament. Sols al mig d'aquella fosca s'oí un gemec confós, un remolleig de palla i un bram de bèstia satisfeta.

*
**

L'endemà trobaren an En Ton

EL SENYOR ESTEVE FILARMONIC

—Això d'escollar la música de tan lluny,
fa venir ganes d'ésser director!

«JAZZ-BAND»

—I doncs, que no balla el «shimy» vostè?
—Jo? Jo només la ballo magre!

tot xop de sang i fred: tot fred, i un matoll de palla bruta...

I allà, en el recó i lloc acostumat, a la bèstia mig corsecada, mes, satisfeta; satisfeta, sí, perquè, pensà no veure ja més an aquell salvatge que per consol de fam la castigava i per a moxaines la feia trotar vulgues o no vulgues sense pietat ni consciència.

Ja se'n adonaren de que era la mula la que havia mort al pobre Ton...

Però... aneu-li a instruir una sumària! Si ni tampoc a la «Tronca» li quedava pell ni ossos...

I el jutjat amb coses d'aquestes, no hi gasta paper sellat...

EMILI GRAELLS CASTELLS

Emiliano Iglesias, el dinámico

Aquest és el títol d'un article que hem llegit aquests dies. An aquest article es parla—per a passar l'estona, segurament—d'«una nueva prestancia revolucionaria al batallador y dinámico político radical» que tan bonic faria en una barberia preguntant als parroquians:

—Voldrà massatge? Al cap què hi posarem?

En aquest article se'ns fa saber que «Emiliano Iglesias el dinámico» no té altre credo que el de la «dinámica», i que així ho va dir En Marinetti, aquell italià del futurisme que ademés d'italià és un pobre home.

Que si és «dinámico»?

Sí, senyors, és «dinámico». Si se'n volen convèncer preguntin-ho a certa senyora que fa poc s'hostatjà al «Grand Hotel» i venia a Barcelona a buscar unes joies.

Preguntin-ho al cacic Marc de Mallorca. Tanta

gent els ho podria dir lo «dinámico que es» el *Miliano!*

El pudor dels abonats

A Madrid, «castillo famoso», uns abonats del «Real» han protestat perquè les ballarines duien poca roba. No ha sigut la por de que les pobres noietaes agafessin una pulmonia lo que ha fet protestar an aquests abonats. Ha sigut el seu pudor—el seu pudor lleig i ranci—que s'ha sentit ofès.

Si aquests abonats del «Real» de Madrid, «castillo famoso», haguessin viatjat i haguessin vist els espectacles de «Covent Garden», «Folies Bergère» i «Empir Theater», ara haurien tingut un gest europeu i haurien callat.

Es llastimós que certa mena de gent posi així en ridícul a la pàtria. El govern se'n hauria de preocupar d'això i crear unes pensions per a que els abonats del «Real» anessin a viatjar i a enterar-se de que és el món.

Aquest número ha passat per la prè-
via censura militar

Ponent

Sang, or i grana en el ponent encès;
la mar quieta i les muntanyes llises;
el cel és una boca de foc que dóna un bes
silenciós, pausat, sobre les costes grises.

Ai que la vela que ara surt del port
té un pic de sol ponent com una mena
d'ensomni tremolós, com un record
de joventut que el nostre cor s'emmena.

I el cel és balb com un llavi pintat
que allà on posa un petó hi encomana
una rojor de flam extenuat
i s'esbadoca com una magrana.

I la vela camina mar endins,
car sap de cor la dolça meravella
de que la sobtarà el sol dels matins
i encar damunt del pal li somriurà una estrella.

SALVADOR PERARNAU

VARIORUM

De Ré Literària

1.—Poesia

Haig d'anar en compte amb això de la literatuta. Parlar de literatura catalana pot ocasionar, avui dia, disgustos a tot aquell que vulgui fer-ho amb bona fe. És un xic empipador, però és veritat. I, no obstant, vull fer la prova; vull parlar de la literatura catalana, encara que sia una heroicitat. Presta'm, lector, amb interessos si perteneixes al venerable gremi de Banca i Borsa, un xic d'atenció; no gran cosa, només una miqueta, i lo demés correrà del meu compte.

Vull recordar-te, estimat amic, ínclit lector, que aquí a la teva terra, així com sona, hi tens un tresor oblidat, un tresor qual existència sembla desconeixes. És tracta d'aquesta brillant literatura que avui floreix a la teva esquena, vull dir sense que et donguis compte.

Sí, *charissimo*, com diem els italianitzats. Mentre cerques literatura estrangera, forastera, mentre pagues cristianament tot lo dolent i bo—més de dolent que de bo—que de fora arriba, t'oblides d'aquesta literatura teva, que és ben teva, i que tens el dret, l'obligació, més ben dit, de protegir.

Sí, lector. Aquí tens bons poetes, immillorables poetes—oi, amic, que aquesta paraula, *poeta*, és molt prosaica? Sembla mentida; qui ho diria;—bons prosistes, immillorables prosistes; *et sic de caeteris*. Ho ignores? No és possible, no pots ignorar-ho. Aquesta pleiada immensa i lluminosa de poetes que et cerca, és imposible que et sigui desconeguda. No... no. La

seva lluminositat—està el mot ben dit, senyor Fabra?—la seva lluminositat ha d'arribar fins tu.

Vull parlar-te d'un dels astres que componen aquesta brillantíssima constel·lació. Es diu... bé, aquest nom potser t'és familiar. I no obstant no coneixes la seva producció, les seves obres. Aquest senyor, com saps, és poeta; de tant en tant fa d'apotecari; però no obsta per a que sigui gran poeta. Les seves qualitats són grans, veuràs. Tu recordaràs de quan eres jove. La teva afició a les literatures clàssiques era gran. Coneixies als poetes bucòlics, èpics i lírics de la Grècia i del Laci. D'aquests, els que més t'han plagut han estat els lírics i els bucòlics. No has despreciat a Homer perquè no estava bé. Horaci, Píndar, Anacreont, Virgili, Mosco, han estat els teus poetes dilectíssims. T'agradava el que et fessin veure l'encís del mar infinit, d'una flor, d'un arbre, d'una muntanya; a vegades fins el d'un somriure. Doncs bé, aquest bon apotecari, vull dir poeta, els ha superat. I tu, desventurat, desconeixes la seva obra? Ah! Com es veu d'una hora lluny que ja és passada aquella teva afició a les lletres i a la poesia. De lo contrari, no ho comprendria, a la veritat. Sí; perquè aquest senyor, aquest poeta, ha descobert l'encís d'un tramvia que córre i que s'atura, d'un automòbil que aixafa a un vell, a un infant. Ha trobat poesia al moll del carbó i a un mingitori—perdoan'm, amic, la llibertat d'expressió; però és cert.

I com aquest, ínclit lector, hi han molts, molts; ets injust lloant tant la memòria de l'Ausias March, de Jordi de Sant Jordi, d'En Maragall; aixecant un artístic monument a Mossèn Cinto; aquests joves, aquests poetes d'avui, mereixen tant: qui sap si més.

CIRO REY

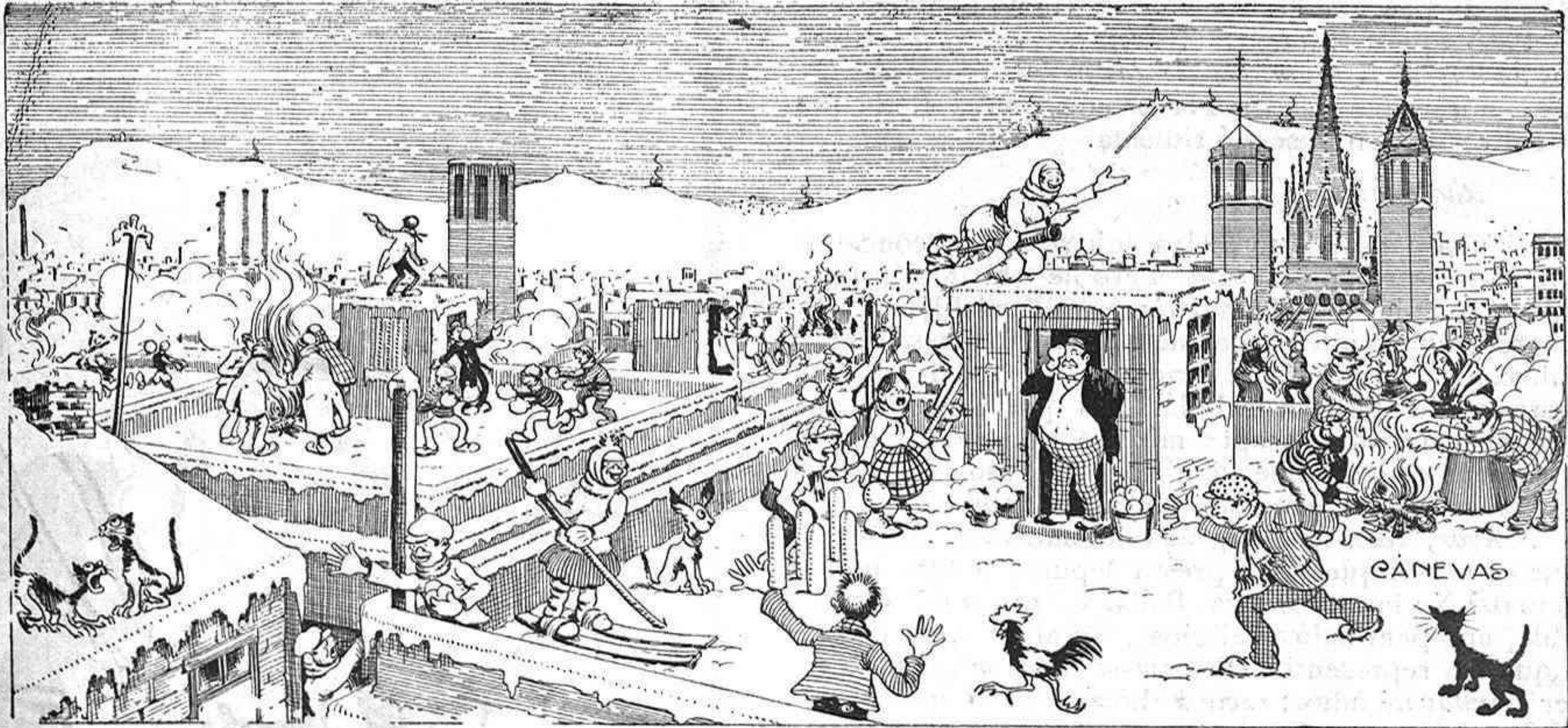

LA TOSSUDERIA

En aquest món hi ha una gran col·lecció de tossuts. Hi són per designi de la Divina Providència, perquè hi hagi de tot.

Hi ha algú que s'enfada amb els tossuts, que no els pot sofrir. Naturalment, aquests que s'enfaden no tenen raó. Ni tenen resistència. A un tossut se'l desarma amb la resistència, és a dir: deixant-lo contradir tant com vulgui. Si teniu resistència arribarà un moment en que ja no sapiguent què contradir, es contradirà ell mateix.

Això de la tossuderia és com una desgràcia. Se és tossut com se és geperut. I no hi ha ningú que se'n fadi amb un geperut, per aquest fet del que ell no té la culpa: el d'ésser geperut. Lo més que s'arriba a fer amb ell és passar-li, dissimuladament, un dècim de la Loteria pel gep.

BARCELONA CIUTAT D'HIVERN!

—Noi, sembla Chamonix!

Un tossut, doncs, és un desgraciat. Es clar que també és un estúpid, un home poc intel·ligent. Si fos intel·ligent no seria tossut. Però què hi farem, Mare de Déu! Resignar-nos, deixar-lo estar, dir-li que sí, que *bueno*. Perquè si no el deixes estar, si no li dius que sí, corres el perill de tornar-te tan bèstia com ell, és a dir, tan tossut com ell!

Que tens ganes de discutir, que són ganes que, amb certa freqüència, les té tot-hom? Doncs si discuteixes de qüestions un xic serioses—les altres qüestions no valen el treball de discutir-les—no et dirigiràs pas a un *chauffer*, a un mosso de cafè, a un cirabotes, a un barber, dit sigui sense ofendre als minyons que dediquen les seves energies a tan útils oficis.

Doncs tampoc et dirigiràs al tossut, al tossut professional, al que així com altres tenen el vici de la beguda—que a mi, dit sigui de pas, no em sembla un vici—ell té el de la tussuderia.

Perquè saps que no us entendríeu. Perquè saps que lo millor és tenir resistència per a la seva tussuderia i esperar a que, no sabent ja què contradir, es contradigui a si mateix.

XARAU

A Osa, un tal Bernard, ha descobert un estel nou. Nosaltres, sense ésser astròlegs i no tenir una íntima amistat amb els astres, des de fa temps que les veiem les estrelles. Les estrelles i la padrina!

Esquisis

La Mainadera

Es joveneta, tota prima i delicada. Un davantalet blanc, d'exagerada pulcritud, la fa ésser encara més pàl·lida. Du als braços, amb evident esforç, una criatureta tota enfarfellada en teles fines i blondes. No la porta pas com les mares; la porta d'una manera del tot formal, rígida, potser reglamentària. El seu rostre clar, està esblaimat d'una mena de gest d'indiferència i cansanci que fa pena. Del vestit llis se li penjola encara altra criatura.

Al seu costat va la *senyora*, dama opulent i magnífica, ricament engiponada. Passeja poc a poc i somrient altiva; per única càrrega un fastuós moneder, i per única dèria l'afany d'admirar amb sa plenitud joiosa.

A la vista d'elles m'ha sobtat el suggeriment de una visió retrospectiva; de trasllat enllà segles endarrera, d'un temps d'hòrrid esclavatge.

Zendejas

Medicamentos Zendejas; avui i demà i en un període i en altre, revidament aquest anunci que esdevé estúpidament obsessionant com un malefici. Quins lectors té, o acabarem per caure-hi tots? Però realment hi ha qui li dongui assentiment i creència? *Hechos con raíces de plantas...* i tot un seguiment d'estulta parauleria de xerraire; i encara una fotografia, un retrat de pasmosa insignificància.

No és inaudit aquest intent d'embaucar tan públicament? No és un atreviment intolerable que es puguin dirigir a tothom, com si tothom fos una mesnada de ximpls, semblants superxeries que de candoroses no en tenen res? I el públic resta indefens contra aques-

tes faràndules, avui que per certes coses no és pot moure un peu que no és caigui es sanció penal.

Però aquest *Zendejas, Zendejas... remedios basados en antiguas fórmulas de los primitivos pobladores...* mireu que traspasa la mesura, una grolleria que és converteix en obsessió ridícula.

Racionalisme

Es una paraula expressiva, inherent a un concepte que deu ésser ben edificant. Però he trobat al racionalista complet i amb suficiència, qui m'alliçonat de l'interpretació íntegra del mot. Sí, cal atènyer-se escrupolosament al significat originari de les paraules i desterrar de pla del vocabulari les que facin al·lusió o rememorin un concepte mític o opressiu, i obrar igualment en conseqüència respecte a usos i costums que facin la més petita olor a tradicionalisme.

Senyor, amo, innoble; una abominació. Esperit: Que avui més que res expressa depurades dots intel·lectuals? No importa, fora. Ballar la *sardana*? detestable, una pantomima religiosa, sigui el que vulgui el que ara representi. Divertir-se una miqueta més per *Carnaval*? odiós; record abominable d'una concessió anual feta al poble per a que oblidés la seva trista condició d'esclau.

Li he fet observar que era diumenge, diada del *Senyor*, i que anava més mudat que els demés dies; que portava corbata, símbol estigmàtic...

I bé, després de tot, a pesar d'infantívols incoherències, val més això que una supina indiferència.

LL. PUJOL MASSAGUER

LICEO

No sabem a on hem llegit que *La núvia venuda*, de Smetana, és comparable a *Les noces de Figaro*, de Mozart, i a *El barber de Sevilla*, de Rossini. No sabem veure el per què. Potser perquè, com *Les noces de Figaro* i *El barber de Sevilla*, és *La núvia venuda*, una òpera còmica. Però no n'hi ha poca de diferència entre les tres. Rossini dona al diàleg un valor musical no igualat per ningú, converteix en música el diàleg, sense que perdi gens de la seva natural vivacitat. No es proposa Rossini res més que això al compondre *El barber de Sevilla*: que la comèdia de Beaumarchais no perdi a l'ésser convertida en òpera còmica, que la música serveixi per a subratllar i accentuar el diàleg.

Mozart és altra cosa. Mozart s'allunya més del llibretista. Procura, sobre tot, no perdre la seva línia suntuosa i d'una severa elegància. La música de Mozart en *Les noces de Figaro* pot aplicar-se a qualsevol altra llibret d'òpera. La de Rossini en *El barber de Sevilla* no pot aplicar-se més que a *El barber de Sevilla*.

Res té que veure Smetana amb els dos músics aquí lleument comentats, perquè Smetana ha fet en *La núvia venuda*, una altra cosa ben diferent a lo que feren Mozart i Rossini: ha fet una òpera popular.

Una òpera, quin valor primari radica en la importància que té per a nosaltres, desitjosos de conèixer el folklore musical txek. Això és lo que, primerament, debem agrair-li. Frederic Smetana, amb Antoni Dvorak i Zdenek Fibich, és el creador del teatre mu-

L'ALEGRIA CARNAVAL

Tant si hi ha vagues com no,
com si l'obrer pateix gana,

pel burgès és lo millor
sempre el mam i la jarana!

sical txek. En aquesta obra, *La núvia venuda*, la segona que es crigué per al teatre, Smetana no hi ha posat més—com a ànima musical, com a nervi melòdic— que els seus coneixements del folklore txek, riquíssim en cançons i ballets, i tan interessant, per exemple, com el folklore musical suec, quelcom més conegut per nosaltres. Tots els temes de l'obra, fins els tan sols esboçats, fins els que apunten en alguns dels duos, són temes populars.

En Smetana, ademés d'un músic profundament nacional, hi ha un tècnic, un tècnic formidable.

El llibre de *La núvia venuda* està construït d'una manera perfecta, com no acostumen a estar-ho els llibres d'òpera, graciosa i altament teatral.

ROMEA

Altra vegada Pirandello, amb la comèdia *Manon e una cosa seria*, que el senyor Millàs Raurell tradueix així: *Em caso... per no casar-me*.

Aquesta, malgrat no ésser una de les més característiques obres de Pirandello, no és una mala comèdia, ni molt menys.

El que passa és que, a causa del *Sei personagi in cerca d'autore*, la majoria ha pres a Pirandello per un sonàmbul.

Manon e una cosa seria no és comèdia per a que la tradueixi el senyor Millàs Raurell., que és un poeta massa savi. El llenguatge del senyor Millàs Raurell és encarcerat, rígid, de cartró.

En la interpretació es distingiren la senyora Ortiz i el senyor Montero.

Demà debuta l'Enric Borrás, el nostre gran tràgic. Donarà un curt número de funcions. Esperem que aquestes funcions es comptaran per plens.

NUEVO

Els autors de *Los gavilanes*, situen—es pensen situar—l'acció de la seva obra a la Provença, en l'any 1845, precisament el 1845.

Nosaltres no arribem a comprendre per quina raó es marca d'una manera tan precisa l'època, però, indubtablement, hi deu haver una raó.

Els autors, abans d'estrenar-se l'obra a Madrid—on va fracassar—o poc després, digueren que a l'escriure-la no els guiava altre afany que el d'aportar el grà d'arena al ressorgiment de la música netament espanyola, és a dir, seguint les petjades de Barbieri, de Chapí, de Bretón.

I escriuen una obra qual acció passa a Provença, l'any 1845—la música de la qual haurien d'ésser la farandola i altres motius del país que no han tingut cap influència en el folklore musical espanyol—i la musiquen amb *foxtrots*, *ragtimes*, *milongas*... l'any 1845! Això—que, se'n dirà, el públic no ho sap, però ho ha de saber—no és correcte ni digne.

A una altra cosa. El senyor Guerrero, encara que algú cregui lo contrari, no és un músic: és un senyor que fa soroll, moltes vegades desagradables. No té cap noció de l'art d'instrumentar, de l'art de caracteritzar una melodia. L'obra musical d'aquest senyor, *La Alsaciana*, *La Monterta* i aquests *Gavilanes*—i no parlem de *La reina de las Praderas*, perquè l'havíem vist fa molts anys al teatre «Imperio», representada per En Santpere, amb el títol de *Dolly* i firmada per un senyor austriac—no té cap valor. El senyor Guerrero sempre serà l'autor d'aquella cosa horrible que és diu *l'Hay que ver*.

I ara, abans de deixar-ho, per a dedicar-nos al seu company, un consell, senyor Guerrero: fer repetir els números a disgust del públic, amb protestes del públic, no fa músic: fa mal educat, fa barrut.

Anem ara pel senyor Josep Ramos Martín, al que no hi ha que confondre amb el seu germà Antoni, que és un saineter correcte i graciós. Aquest senyor Ramos Martín (Josep) ha creat un gènere nou. Fins ara coneixem el gènere còmic, el dramàtic, el senti-

FORASTERS

— I vol dir que no faré negoci an aquest país?
 — I cà, home! No veu que jaquí tots en som una mica de xinos!

MALA SORT

— Tinc quaranta quadros exposats i cap diari en parla.
 — Home, és clar! Això és segons allà on s'exposa!...

LA MODA FEMENINA

Com anava l'àvia i com va la neta.

mental... Ell ha creat el gènere idiota. No hem sentit mai res tan idiota com el diàleg del senyor Josep Ramos Martín.

Al sastre, que no sabem qui és, ni ganes: els trajos de *Los gabilanes* estan mancats de caràcter, són lletjos, són horrorosos. Quan la Restauració, senyor sastre, cap gendarme duia cocardes, o plomalls tricolors, com ja és de suposar. La Provença, com la Bretanya, com la Turena, ha sigut un dels països on les modes han tardat més a transformar-se. Sobre tot les noies mai han anat vestides de màscara, amb còfies grogues i color de rosa. I aquells pastors protestants, senyor sastre? Qui són aquells pastors protestants? Hi han vàries Històries del trajo, senyor sastre. A París hi ha un *Gabinet d'estampes*, molt interessant.

Una observació al pintor, el senyor Martínez Garí, de gran fama a Madrid: la Provença no té mar!

Interpretació:

Senyor Vallejo, el vestir-se de Carnestoltes, el caminar coix i el parlar d'una manera que no l'entén ningú, ja no fa gràcia avui

Senyor Gorgé, sense vostè, que és un gran actor i un gran cantant—no n'hi ha cap més de les seves condicions en el teatre líric—l'obra se'n hauria anat a fer...

Senyoreta Cadenas: molt bé. Molt bé i molt bufona.

Després d'un èxit

Jo també n'hè tingut d'èxits. No solament En Guimerà, En Rusiñol, l'Iglesias i En Gual que es veuen aplaudits fervorosament pels públics de nostra capital i de moltes altres capitals també; sinó que jo sols m'he vist ovacionat en sales i alcoves, en salonets de dues centes persones; però, ha sigut èxit! consti; allí el sabater, l'adroguer, una ninyera coneguda fa molts anys i altres amics em venien a aplaudir, obligant-me (com que si no ho feien canviava de parroquià a l'acte) obligant-me com deia de que *parlés*; sí senyors, de que *hablase*; i jo, fills meus, amb una vergonya que no sentia; amb un fingiment d'home sobtat, deia allò de *Perdonad sus muchas faltas*. I alal *repicamenta* de mans que *te crió!* i jo, acotament de cap, set reverències, una rialla d'home simpàtic i cap més representació per torna: sis rals de propietat menys el cinc o el deu per cent que es cobra de galeria, allò era l'èxit. L'endemà els diaris en parlaven, fins els diaris! Tots m'alabaven perquè com que només tenia divuit o vint anys, els crítics devien pensar: *Es un nap-buf!* Deixem-lo, que amb el temps, si ara fa drames, més endavant escriurà rodolins per a una casa de ventalls.

I fills meus, ha resultat així; quan m'he vist ganàpia, en sensè forçes, amb obres d'una representació, amb un corriol de drames en cartera, m'he dit jo sol, i quasi sempre mirant-me les obres:

—Per a què tenir un èxit si et costa una malaltia, un disgust amb la família, una merma a la germandat i sols en treus una pesseta trenta cinc cèntims?

I res. Que penso amb aquests èxits i dic resolt:

—Va, quan tindràs noranta anys, ja les escriuràs les obres que escriuen En Guimerà, En Rusiñol i En Gual...

JULI MONTSERRAT

FUTBOL

CAMPIONAT DE CATALUNYA

Unió de Sans - Espanol.

Un partit magnífic fou aquest, i més ho hagués sigut si la pluja no hagués molestat a jugadors i espectadors durant tota la segona part.

Les forces estigueren nivellades i el partit, en conjunt, igualat, ja que si l'*Espanol* dominà a la primera part, fou l'entusiasme dels nois de l'*Unió* el que s'imposà durant la segona.

Ambdós equips jugaren amb coratge per a aconseguir la victòria, que es decantà pels d'En La Riva per 1 *goal*, obra d'En Llauger; els contraris no pogueren marcar-ne cap degut a que es trobaren davant del Zamora dels grans dies, i amb això està tot dit.

El públic amb desitjos d'apinyolar-se, però afortunadament no passà res.

L'àrbit, senyor Rosell, imparcial.

BOXA

La vetllada celebrada dimarts passat a «Novedades», aconseguí l'èxit acostumat.

El públic hi acudí, omplint el local, i no ho sentí, ja que va sortir molt satisfet dels combats.

Aquests donaren el següent resultat:

Diógenes - Armengol. Guanyà el primer per punts.

R. Vallespín - Bruguier. Bonic combat, que acabà amb la victòria d'En Bruguier per punts.

Sergio - García. Rebé el segon, que fou posat k. o. al tercer round.

Sales - Lambólez. En Sales fou declarat guanyador per desqualificació del francès.

Kesler - Martínez. El nostre campió aconseguí la decisió per punts, demostrant que en sap un niu, puix el seu adversari confirmà el seu gran cartell.

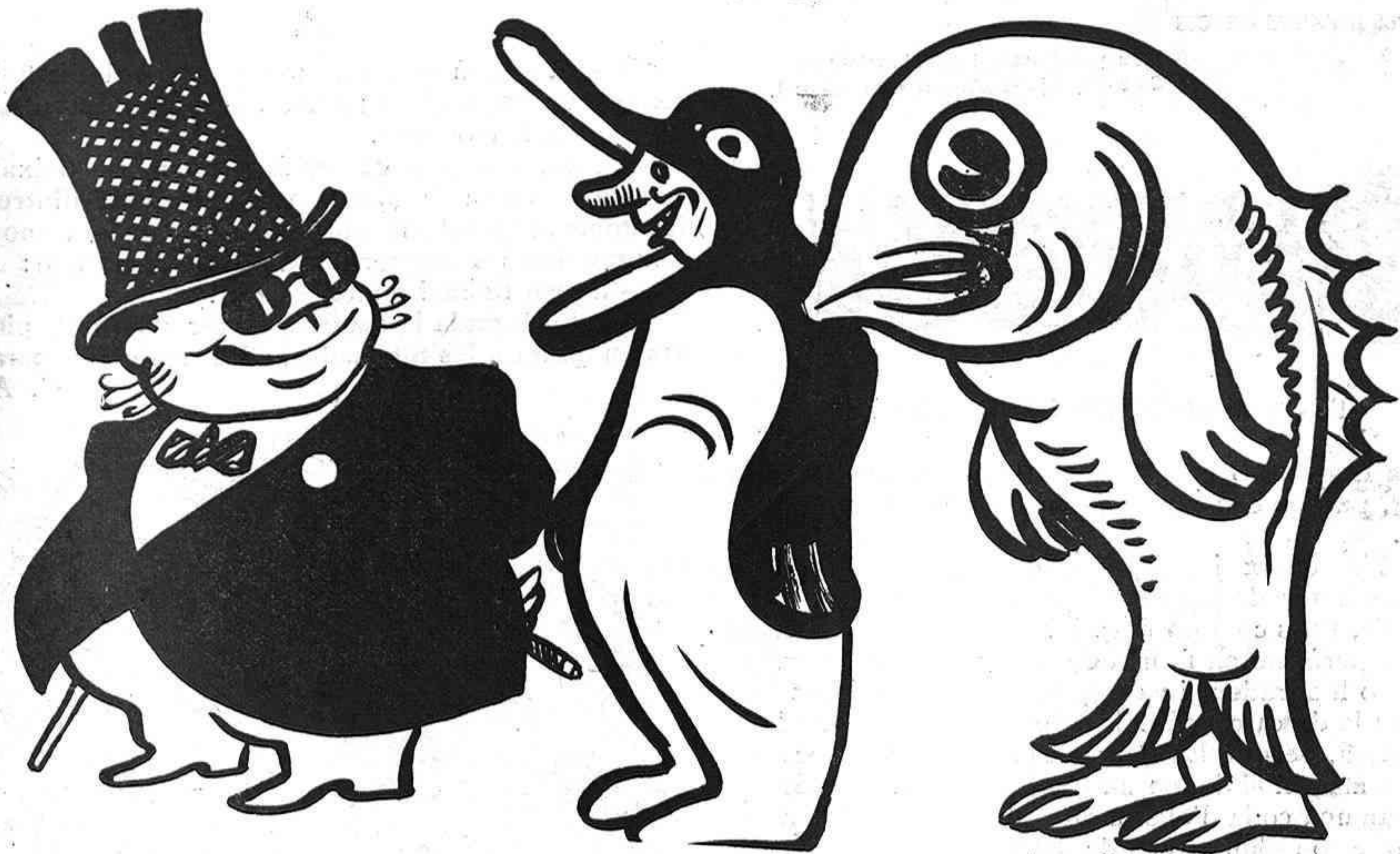
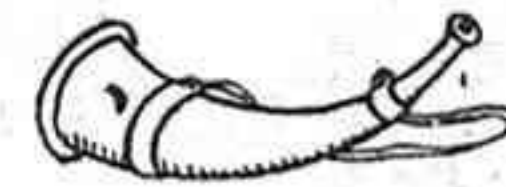
**

Avui, divendres, tindrà lloc al «Teatro Cómico» una interessant vetllada, organitzada a benefici de l'excel·lent boxejador En Gastón Anderson, tan estimat entre tots nosaltres, i avui allunyat de llur professió, degut a una malaltia que el té retingut al llit des de fa algún temps.

A l'ensem que el fi proposat, obliga a tot bon aficionat a la boxa acudir an aquesta reunió el que els combats nombrosos concertats són de primer ordre, comptant-se entre ells, una exhibició el campió d'Espanya del pes welter, En Ricard Alís, amb En Tomàs Thomas i l'Hilari Martínez.

No dubtem que el «Cómico» es veurà ple. En Gastón bé s'ho mereix.

FERRAN

EL SENYOR ESTEVE I LES SUBSISTÈNCIES

—No sé què ho fa que cada dia us veig més grosses!

—Es que tu i els senyors Esteves com tu, ens engreixeu!

ELS INFANTS HEROIS

—I diu que té pasta d'heroi la criatura?
—Calcul que ja se m'ha fet «boy scout»!

TRES MACOS BEN DIFERENTS

An En Joan Baixas li canviaria el cognom i li diria *Puges*, perquè cada dia puja més amunt i sap millor l'ofici.

Ja s'hi coneix, ja, que es dedica a *fer* pintors! Es veu que li agrada poguer dir als seus deixebles:

—Té, veus com ho faig, jo? Doncs, amunt, i crits!

Ell, però, no en fa mai de crits; les notes estridents no li agraden, i va seguint el seu camí tot remugant la dolca cançó dels colors i de la llum a plena naturalesa, perquè En Baixas és ruralista per vocació.

Ara mateix si donen un tomb per «Cà'n Parés» hi trobaran una colla d'olis molt bonics i ben tractats, (còm que són d'un artista de molt de tracte!) *El pou de les vaques, Recó de Tordera, La Bauma*, tres visions de paisatge d'allò més justes, a les quals acompanyen altres a l'aquarel·la, com *Riera de Balmanya, Roureda de Cà'n Batallé* i un *Típic casal Català* que

té tot l'agre de la terra i, malgrat això, és dolç com un arrop.

Apa, Baixas, que això va bé.

*
**

En Martí Garcés ha obert una exposició al «Saló Esteva».

Heu's aquí dues novetats: El «Saló Esteva» obrint-se de nou i En Martí Garcés exposant tot sol.

I quina exposició, cavallers! D'aquestes si que no se'n veuen gaires de l'un cap de l'any a l'altre! Quina traça, quin gust, quin atreviment, quina qualitat.

S'ha dit d'aquest artista *que no es mou de casa*, però jo dic que va més lluny que molts que han donat la volta al món.

En Martí Garcés, ho porta tot amb ell, com el savi de Grècia que fugia de la crema del seu poble amb les mans a la butxaca (és un dir perquè crec que els grecs no en duïen de butxaques); i roncejant pels interiors domèstics, espera que la claror vinguda de part de fora li posi els pinzells a la mà per a començar a fer miracles, com els que té exposats i que em deixaren becabadat per llarga estona, contemplant l'admirable taula parada, amb una riquesa imponderable de detalls, el grapat de contrallums que semblen de debò, i, sobre tot, enfront del bodegó espeterrant de les cebes blanques que fan olor de magnòlia.

Molt bé estan els retrats d'En Martí Garcés pintats amb desembràç, però el caràcter del seu art exquisit, brilla millor pintant bodegons i assumptes casolans refinats, per aquest camí arribarà aviat al Museu.

Si anés per mí, ja hi seria.

*
**

A «Cà l'Areñas» un pintor que no vol dir qui és, exposa un nu de dona i altres figures ben interessants, pintades a la moderna.

Aquest artista ni va per fora com En Baixas, ni resta a casa com En Martí, però cerca els dintres de les dones, per tal de sorprendre-les en un moment d'ingenuïtat i presentar-les al públic com dient:

—Saben fulana? doncs, és així!

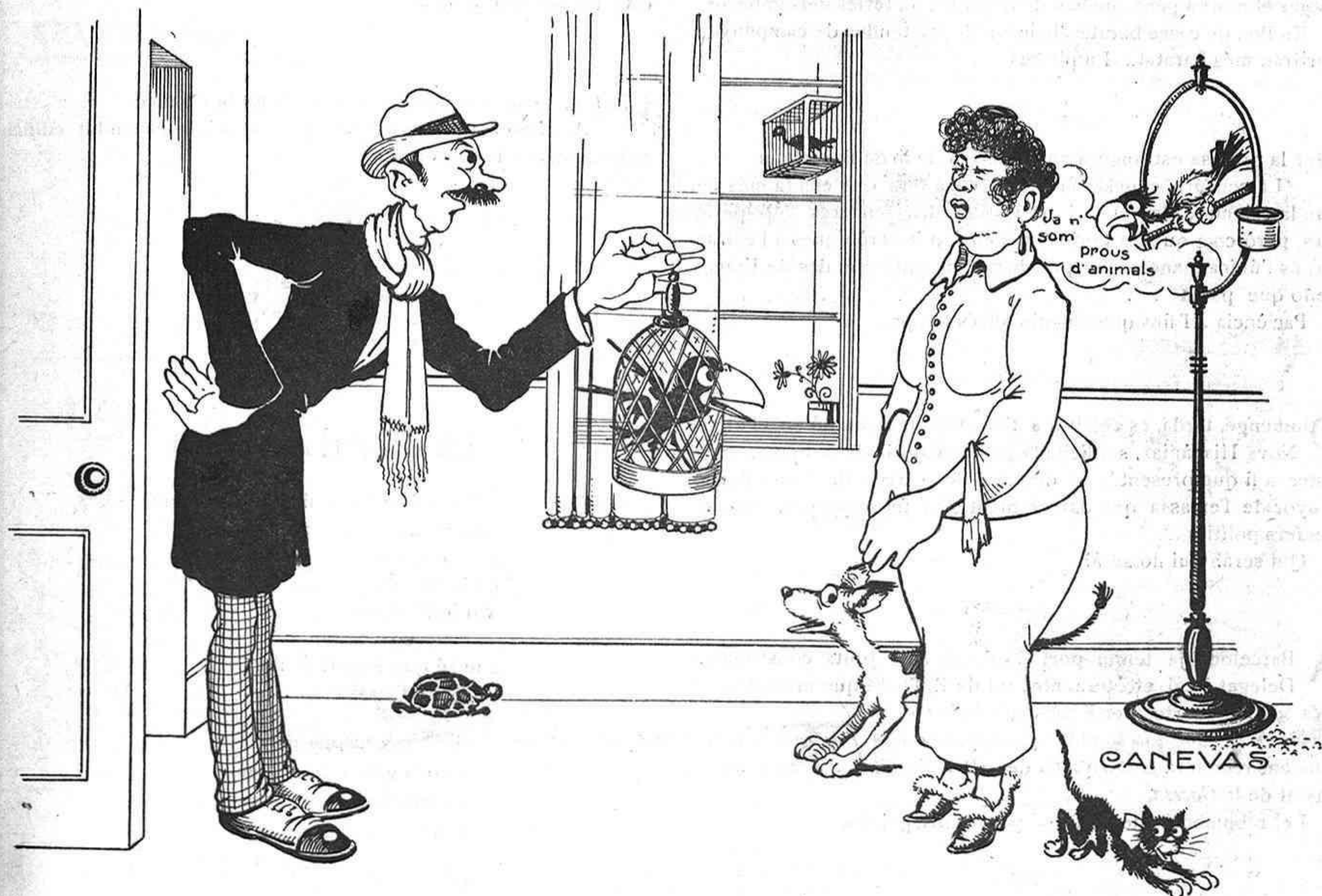
A mi m'agrada la manera de fer d'aquest pintor; ara en quant a les retratades, elles tenen la paraula.

C. ARBÓ

MAL TEMPS

—Això sembla un càstic del cel! Què haurem fet els barcelonins per a sofrir aquest mal temps?

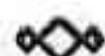
UNA MULLER AMABLE

- Què te'n sembla d'aquest lloro que t'hi comprat?
 - Home, què vols que et digui? Que així tindràs la parella!

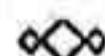

Ademés de xorc, de fals i d'antirepublicà, *El Progreso* és el diari més idiota que es publica a Barcelona. Els dies de pluja ens han dit que no surt perquè els redactors, a sou del *Miliano*, pateixen d'ulls de poll.

L'altre dia, qualsevol d'aquests pobres redactors feia brometa -es pensava fer-ne- a espatlles de la *Publicitat*, d'un subtilíssim i ben intencionat editorial de la *Publicitat*. Però homes de Déu, no badin, que això de badar no fa *Miliano*! Què no ho saben que els senyors que escriuen *La Publicitat*, además de senyors, són tots ells escriptors amb cèdula reconeguda pel públic?

Des de que la *mantellina* s'ha donat de moda ha obtingut un èxit tan gran que moltes aristòcrates, per retre homenatge, la passen pels carrers, en arribades de coneguts i parents. Heu's aquí una moda ben patriòtica i gentil.

Hem vist, en pocs dies, augments de preus amb els queviures, i les autoritats creuades de braços.

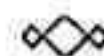
De què serveixen els penals? Però, vaja, als botiguers de barriadeta els queda el consol de guanyar els tres cèntims per cent, no solament amb les contínues puges que experimenten els articles de necessitat, sinó amb el robatori de pes, que ratlla a l'escàndol.

L'aixerit Abd-el-Krim, moro que no ven sabatilles pels mercats, des de que cobrà el *monio* de mans del senyor Echevarrieta, torna a fer de les seves amb les harques (no arques), les harques enemigues.

Nosaltres creiem que aquest fill d'Alà, un dia ens donarà un nou disgust; torna a tenir ametralladores, fusells moderns, homes i peles.

Masses coses que fan esgarriar.
 Alà el tingui a la porra an aquest tipet marroquí...

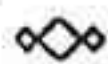

L'humil que està construïnt-se una modesta barraca, es veu acosat per una plepa de gent que al·lega, en nom de no sabem qui, que s'han de pagar el 10 per 100 de drets a arquitectes municipals.

Tira peixet! Vet'aquí que un pop d'aquests amb tres cases que es faci de 20,000 o 30,000 duros es treu un sou de rei! .

Es veu que entre la nova fornada hi han *vius* que volen fer carregar el mort a gent que han de pagar les tonteries dels imbècils..

En lloc de cases barates, haurem de fer tendes de campanya... Sortiran més baratet... I a ple ras.

Per la premsa estrangera ens enterem de lo de Barcelona.

La censura, aquesta mena de cuca fera que ens fa més por que la calamarçada, tatxa i treu galerades senceres dels periòdics, però com que els periodistes envien les cròniques a l'estranger, és l'única manera que per diaris ens enterem, des de França, de lo que passa

Paciència... I fins que vinguin altres temps...

Diumenge, tarda, es celebrà a Sabadell una reunió en el «Banc Nova Hispània», sol·licitada per la majoria de compte-correntistes, a fi que presentés la dimissió del càrrec de Conseller un senyor de Terrassa que darrerament s'ha fet important en certs quefers polítics...

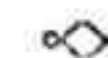
Qui serà? Qui no serà?

A Barcelona ja tenim port d'aviació, amb Junta constructiva, Delegat Regi, etcètera, etc., tot de R. O. El que manquen només són els quartos per a construir-lo.

No sé perquè em sembla que aquesta nova victòria barcelonina ens resultarà com aquella del *Port franc*, que encara no ha passat de la *Gaceta*.

I el rebombori que hi hagué per a aconseguir-la.

El regidor senyor Par va donar a la «Sala Mozart» una conferència en la qual llegí la llista de la bugadera de l'Ajuntament, per tal de que els veïns de Barcelona sabéssim tota la roba bruta que hi havia i la impossibilitat en la qual es troben els actuals regidors per a fer-ne la deguda neteja.

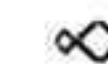
El senyor Par volgué ventar-se les mosques.

No t'emboliquis, Gutierrez, mira que et faran malbién.

A Sabadell regna immens disgust degut, que, damunt la crisi obrera que ha obligat a fermar les portes moltes fàbriques, han augmentat les contribucions d'una manera escandalosa.

Aquesta barroera forma de privar de guanyar-se la vida als menestrals i als obrers, portarà una nota tràgica si els governants no eviten la misèria que comença a ensenyorir-se en moltes llars.

Mai havíem vist al carrer de la Boqueria tanta gent com ara. —Es que donen els duros a tres pessetes?—preguntàrem a un jove d'un establiment.

I ens contesta amb sinceritat:

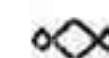
—Cà; una casa que regala el gènere.

Disfrutem d'una ciutat xopa de fang, on no podem donar un pas per cap via començant per la làctea Rambla, que és una deshonra per a Barcelona.

Dèiem pestes contra els passats *politiqueros*, però amb aquests regidors cadets, ni per la ciutat, ni per les afores podem transit

tar-hi, sinó hi anem amb les ales de volar que ha inventat aques català anomenat Modolell...

Un fort mestral arrancà un mercat a un lloc gallec.

Aquí no hem tingut la sort que se n'hagués endut edificis que amenacen fa anys ruïna.

La flor d'atzavara

L'amor és com la flor de l'atzavara
que té una espina molt punxent:
se'm clavà al cor i encar suara
de la punxada era dolent.
Mai havia estat tan bo
com ara
que sé que l'amor és flor
d'atzavara.

Si l'amor és ben trobat
és una glòria inextingible.
La meva amor era horrible;
una rosa de pecat
més punxent que l'atzavara.
Em deixà crucificat,
el dolor d'aquella tara
de pecat.
L'he oblidat.
El meu amor és igual,
car la meva ànima bona
estimava l'ideal
sense conèixer la dona.

Mai havia estat tan bo
com ara
que sé que l'amor traïdor
és més punxent que la flor
d'atzavara.

S. P.

ANTONI LOPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes classes : Revistes : Catàlegs
Edicions especials de luxe
Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115
BARCELONA

Obra nueva

Acaba de publicarse

BARÓN DE HOLBACH

DEL PLACER

DE LA FELICIDAD Y DE LA MUERTE

Un tomo en 8.º

Pesetas 2

Biblioteca Agrícola Española

Tratados especiales publicados

	Ptas.
1.—El alcornoque y el corcho, por Luis Vélaz de Medrano y Jesús Ugarte	7
2.—Valoración agrícola y Catastro, por Zacarías Salazar	7
3.—El ganado cabrío: razas, explotación y enfermedades, por Cesáreo Sanz Egaña	7
4.—Aguas subterráneas: régimen, investigación y aprovechamiento, por Lucas Fernández Navarro	7
5.—Vinificación en países cálidos, por Juan Marcilla	7
6.—Veterinaria forense, medicina legal y toxicología, por Pedro Martínez Baselga	7
7.—El naranjo: su cultivo y explotación, por Rafael Font de Mora	7
8.—Enfermedades del olivo, por Leandro Navarro	7

	Ptas
9.—Enfermedades del ganado vacuno, por Luis Saiz	7
10.—En prensa	7
11.—Labores de cultivo general, por José Gascón	7
12, 13, 14.—En prensa	7
15.—El Motocultivo: tractores agrícolas, por A. Velázquez Díaz	7

TRATADOS GENERALES PUBLICADOS

1.—Hidrología general agrícola, por Pedro M. González Quijano	14
2 y 3.—En prensa	14
4.—Manual del practicante de veterinaria y del herrador, por Juan Alcañiz Sáiz	14

Carnaval de Barcelona any 1867

Tipus, Escenas, Quadros, Fenómens, (Impresions intimes de una mascarada)

Preu:

o'50 Cts.

SINGLOTS POETICS

d'En FREDERIC SOLER (Serafí Pitarra)

LA BUTIFARRA DE LA LLIBERTAT	original 1 acte	LO PUNT DE LAS DONAS	joguina 2 >
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA	paròdia 2 >	L'ÚLTIM TRENALÓS	original
LO CANTADOR	> 2 >	L'AFRICANA, paròdia d'aquesta magnífica òpera	
LO CASTELL DELS TRES DRAGONS	original 2 >	GRA Y PALLA, paper per a matar ratos, col·lecció de poesias	
¡COSAS DEL ONCLE!	> 1 >	LO BOIG DE LAS CAMPANILLAS	joguina 1 acte
OUS DEL DIA	paròdia 2 >	IL PROFETA, paròdia d'aquesta magnífica òpera	
LAS PÍLDORAS DE HOLLOWAY	original 1 >	FAUST, paròdia d'aquesta magnífica òpera	
SI US PLAU PER FORSA	> 2 >	LICEISTAS Y CRUZADOS	original 2 >
UN MERCAT DE CALAF	original 2 >	LOS HÉROES Y LAS GRANDESAS	> 2 >
UN BARRET DE RIALLAS	> 1 >	LA MORT DE LA PALOMA	
LA VENJANSA DE LA TANA	paròdia 1 >		
LA VAQUERA DE LA PIGA ROSSA	> 2 >		
LAS CARABASSAS DE MONTROIG	original 2 >		
EN JOAN DONETA	> 1 >		

Preu de cada Singlot 60 cèntims

Enquadernats tots 24 singlots amb tela anglesa, Ptes. 19

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, rementent l'import en lliurances del Vir Postal o bé en seuzells de franquieg al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebalxes.

MIDES MUNICIPALS

—Vés amb compte, *nani*, amb les pilotes... Que al carrer estan prohibides!

PUJAROL